
239. Jonas Gahr Støre (Huvudinlägg)

Tusen takk, president.

Det er en ære å være tilbake i Folketinget og i Nordisk råd. For Norge er det også spennende å skulle overta formannskapet i Nordisk ministerråd. Det kommer vi tilbake til.

Når vi diskuterer pandemiens effekter, vil jeg begynne med å si at i en internasjonal sammenheng har Norden klart seg bra. Det er viktig å ta med at når økonomien nå kommer tilbake igjen, har de nordiske landene – med litt ulik vektlegging – gjort kloke krisetiltak. De har lagd ordninger som har vært mer rettferdige og inkluderende, som har beskyttet flere sårbare grupper, og som gjør det mulig for flere å komme tilbake til arbeid raskere.

Det mener jeg er viktig å ta med, og det skyldes jo noe av det Katrín var opptatt av: at det er en nordisk modell, med litt ulik vektlegging, som tar utgangspunkt i høy tillit og sosial rettferdighet – ikke bare som en etisk verdi, men som en viktig virkemåte for økonomi og samfunn i Norden. Det tror jeg vi skal ta med når vi ser på hvordan pandemien har rammet samfunn og gjort dem veldig sårbare. En del av beredskapen mot kriser er den sosiale sammenhengen i et samfunn – la oss ta det med oss.

Men for en region som er opptatt av å være den mest integrerte, blir det jo desto større kontrast når grenser stenges. Jeg har lyst til å si – og dette skjedde ikke på min regjeringsvakt, men jeg vil understreke det – at for enhver regjering i krise er det viktigste ansvaret å beskytte sine borgere, og det var nødvendig å gjøre tiltak på nasjonalt område for å hindre spredning av smitte.

Som utenriksminister i Norge for 15 år siden tok jeg, sammen med min

svenske og finske kollega, initiativ til den rapporten Thorvald Stoltenberg la fram om sikkerhetspolitisk samarbeid i Norden. Stoltenberg-rapportens 13 anbefalinger var veldig konkrete på å styrke solidariteten i møtet med krise. Jeg mener det er riktig at vi etter pandemien tar opp igjen den samme tankegangen: Hva gjør vi når nordiske samfunn blir sårbare? Hvor virker den nordiske solidariteten praktisk? Hvordan kan vi ta med oss betydningen av at vi er hverandres nærmeste naboer?

Jeg vil også være blant dem som takker Sverige fra norsk side for at vi fikk tilgang på vaksiner fordi den svenske regjeringen stilte opp for Norge. Det er mange eksempler på at Norden kom hverandre til unnsetning gjennom pandemien.

Men mitt utgangspunkt når vi nå ser framover, er at med stor sannsynlighet ligner den neste krisen ikke på den forrige. Det kan bli en ny pandemi, og da har vi lært en del om beredskap og medisinsk utstyr. Vi må stille spørsmål om vaksineproduksjon og medisinproduksjon. For ti år siden manglet Norge rundt 80 viktige medisiner. I dag har vi mangler på nærmere 1 000. Så det internasjonale legemiddelmarkedet er et kritisk marked som helt åpenbart bør gi mer nordisk samarbeid.

Målet vårt nå bør være å komme tilbake til normalen så raskt som mulig. For meg som norsk statsminister er det en prioritet å kunne si i våre grenseområder at vi ønsker at folk begynner å reise, at de kan arbeide hos hverandre, at de kan feriere hos hverandre. Vi ser i dag at deler av norsk økonomi ønsker å få nordiske medborgere tilbake igjen i arbeid, og vi skal bidra til det som myndigheter.

Jeg vil også si at forslagene som vi får høre om senere nå, fra Enestams rapport, og andre forslag som kommer ut av det nordiske samarbeidet, skal vi som regjering være åpen for å vurdere. Det kommer på bakgrunn av kunnskap og erfaring om hvordan Norden kan være hverandres beste venner. Alle forslag bør vurderes, og hvis de er konkrete, er de desto bedre.

Men det vi kanskje kan bli enda bedre til, er å tenke på – igjen – at den neste krisen, den neste utfordringen for solidaritet, kan vi ikke beskrive.

Derfor er et fortsatt fordypet nordisk samarbeid viktig. Det har en sammenheng med det Jens Stoltenberg snakket om, at de moderne sikkerhetstruslene er helt nye i karakter. Det er cyber, det er hybride konflikter som er vanskelige å definere: Når er en konflikt et angrep, når er det en sikkerhetsutfordring, og hvordan reagerer vi på dem? Det er ingen andre land som er nærmere hverandre til å vurdere det enn de nordiske.

Vi som er NATO-medlemmer, har prosedyrer i NATO. Dere som er EU-medlemmer, har ordninger i EU. Vi som er i Norden, har et samarbeid siden 1950-tallet som er mer konkret for vanlige folks hverdag, for arbeid, sosiale rettigheter og trygghet, og derfor er det også vi som må føre an i Norden, men – tror jeg også – kunne vise gode eksempler i Europa.